

מדינת ישראל
ועדה ממשלתית לבחינת מדיניות הענישה

נוכחים:

השופטת (בדימוס) דליה דורנר - יו"ר הוועדה
פרופ' אורן גזל אייל – מרכז וחבר הוועדה, אוני' חיפה
פרופ' אפרת שוהם, יו"ר האגודה הישראלית
לקרימינולוגיה, המכללה האקדמית אשקלון
אסף וסרצוג – אגף תקציבים, משרד האוצר
פרופ' מרדכי קרמניצר – המכון הישראלי לדמוקרטיה,
האוני' העברית
עו"ד עפרה קלינגר – ראש אגף האסיר, שב"ס
אסתי שדה – ס' מנהלת שירות המבחן למבוגרים, משרד
הרווחה
רחל ויינשטיין – מנהלת שירות המבחן למבוגרים, משרד
הרווחה
רחל שרביט – מנהלת אגף תקון, משרד הרווחה
ד"ר חגית לרנאו - הסנגוריה הציבורית הארצית
עו"ד חיים ויסמונסקי – פרקליטות המדינה
עו"ד רביד דקל - יעוץ וחקיקה (עונשין) משרד המשפטים
עו"ד רחל גוטליב - המשנה ליועמ"ש (פלילי) לשעבר
חנן סידור - מזכיר הוועדה

פרוטוקול

- השופטת דורנר:** נתחיל. אורן.
- אורן גזל אייל:** טוב, אז אנחנו נדבר על כמה דברים. נתחיל עם הצגת הדברים של שירות המבחן.
- רביד זקל:** סליחה רגע, אפשר שנייה הודעה?
- אורן גזל אייל:** כן.
- רביד זקל:** בהמשך להודעה של ורדה מהפעם הקודמת, אני אצטרך לסיים את תפקידי כחברת המועצה החל מה-1 באוגוסט, כי אני נוסעת לשנת שבתון בחו"ל. יחליף אותי בוועדה רז ניזרי שהוא המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, מלווה בעוד איזו עורכת דין שעובדת אצלם, שהיא יותר בקיאה, שגם יש לה בקיאות בדרכי ענישה ועבודת ענישה וכל מה שקשור לעבודה שלי. ענת אסיף שמה, אז רק רציתי להודיע.
- השופטת דורנר:** טוב.
- אורן גזל אייל:** כל אחד, לפני שהוא מדבר בפעם הראשונה, שיציג את עצמו לצורך ההקלטה.
- רחל ויינשטיין:** אני רחל ויינשטיין, מנהלת שירות המבחן למבוגרים. אסתי סבג נמצאת פה איתי. אנחנו מביאים היום את התקון של שירות המבחן ואני מקווה שהנייר שכתבנו הגיע לכולכם. קודם כל אני רוצה להגיד שאני שמחה מאוד להזדמנות להופיע בפני הוועדה ולנסות ולהשפיע על המדיניות ועל הכיוונים שהוועדה הולכת בה. אנחנו בטוחות שיש לנו הרבה מה לתרום. אנחנו רואים חשיבות רבה, כי בעינינו החמרה בענישה היא לא חזות הכל. החמרה רלוונטית רק למקרים המתאימים, ואנחנו רואים את עצמנו כמומחים לאבחון ולהתאמה בין האדם ומאפיינים שלו וסוג העבירה ואופי העבירה שהוא ביצע, לבין העונש המתאים ביותר, והכוונה לרצף העונשים מהעונשים בקהילה ועד העונשים בכלא, ואנחנו מדברים רצף שלם של עונשים. הנתונים והמאמרים כמו שאנחנו מכירים אותם, מראים שמאסרים אינם מרתיעים. אנחנו מייצרים לעצמנו אזרחים שלא יוצאים

ממעגל הפשע, ובנוסף לא בטוח שעונשי מאסר מרתיעים אנשים אחרים. אני חוזרת עכשיו מארצות הברית מסיוור בנושא בתי משפט קהילתיים, הסיוור שיצא עם הגוינט ואני הייתי שותפה לו, שדניאלה בייניש בעצם מובילה את התפיסה. ראיתי שם כמה תוכניות חדשות והייתי צריכה לצבוט את עצמי כדי להאמין. לפחות לפי מה שראיתי, זה נראה שבאמריקה המטוטלת מתחילה לנוע חזרה מהמקום של הענישה באופן טוטאלי, לבחינה מחודשת של המקום של השיפוט ושל תוכניות נוספות ולאו דווקא עונשי מאסר. ה-probation בארצות הברית מדבר בשפה אחרת, של punishment ו-help, ואני הייתי שם עכשיו במפגש. כנייל כל העניין של בתי המשפט הקהילתיים, שהיום כבר יש בארצות הברית שלושים וחמישה דגמים כאלה. מדברים על תוכניות של חיבור לקהילה, על ביצוע עונשים בקהילה תוך ביצוע של פיקוח ומעקב צמודים מאוד. אם יהיה זמן בהמשך, יהיה אפשר קצת להרחיב בעניין הזה. חשוב לי להגיד שלנו בארץ יש את כל רצף העונשים האלה בקהילה, ויש לנו את החיבור בצורה מאוד חזקה ומשמעותית של punishment ו-help. התשתיות נמצאות, יש לנו שלי"צ, יש לנו מבחן, יש לנו מסגרות בקהילה, יש לנו תפיסה שמשלבת בין ענישה בקהילה ולבין שיקום. אני חושבת רק שצריך לעשות משהו בתוך התמהיל הזה כדי שהוא יהיה בנוי אחרת וכדי שיענה באמת לציפיות ולדרישות ולדברים כמו שהם עולים.

השופטת דורנר : איך היית בונה אותו?

רחל ויינשטיין : את התמהיל הזה?

השופטת דורנר : כן.

רחל ויינשטיין : הייתי בונה את התמהיל משילוב של מבחן, שלי"צ,

כשבתוך המבחן יש מגוון מאוד גדול של תוכניות, שאל תוך זה אני מצרפת את הנושא של פיתוח ומעקב מאוד אינטנסיבי עם יכולת באמת לבצע.

השופטת דורנר : המבחן הוא רק פיקוח, אלא את משלבת בו גם - -

רחל ויינשטיין: בדיוק. וזה יכול להיות רצף שלם של תוכניות

שנמצאות בתוך המבחן, וזה בשילוב הפיקוח והמעקב יכולים לתת תשובה מאוד רלוונטית ומתאימה בעצם למה שאנחנו,

אורן גזל אייל: שתי שאלות, אחת לגבי תוכניות חסרות או אם רק

חסרים תקציבים כדי להגשים את התוכניות כבר הקיימות, והשנייה, נניח שיפתחו עוד תוכניות,

רחל ויינשטיין: לגבי השאלה הראשונה, אני חושבת שזה ניתן

לבצע כי יש מגוון גדול של תוכניות שהיום התוכניות האלה בחלקן מותאמות לאנשים ברמת סיכון ועם עבירות אולי יותר קלות.

השופט דורנר: אומרים שהקליינטים שלכם פשוט לא, למשל אם

זה עבודות שירות, הם פשוט לא עושים את זה. אז באים לשופט, גם לא מגיעים לעבודה והם באים לשופט. גם שם זה תוכניות והשאלה היא, אנשים שאין להם את כוח הכפייה שיש בבתי סוהר, אם יקיימו את זה, ואם לא, יהיה דבר בלתי אפקטיבי שלא תהיה בו תועלת. מה הכוח שאתם צריכים כדי שיבצעו את התוכניות האלה? הרי זה קליינטים לא פשוטים.

רחל ויינשטיין: נכון. אז קודם כל מבחינת נתונים, הנתונים שלנו

מראים שאחוז מאוד גבוה של האנשים כן מבצעים. אם אנחנו מדברים למשל על של"צ, אנחנו מדברים על משהו בין 85% ל-90% מהאנשים שמבצעים את העונש הזה.

השופט דורנר: של"צ כן ועבודות שירות לא?

רחל ויינשטיין: נכון, אבל עבודות שירות הן לא,

השופט דורנר: כי זה קהל אחר.

רחל ויינשטיין: עבודות שירות הן לא בעצם בחסותנו.

השופט דורנר: אני יודעת. אתם חושבים שאתם רוצים גם לקחת

את זה אליכם?

רחל ויינשטיין: את העניין של עבודות שירות?

השופט דורנר: במקום כלא?

רחל וינשטיין: תראו, נושא של עבודות שירות זה נושא מאוד

מאוד מורכב. מאחר ומדובר בעונש של מאסר וכל התפיסה היא תפיסה שונה לחלוטין. התפיסה של שלי"צ היא תפיסה שאדם מבצע את העונש הזה בנוסף לשאר המרכיבים המשמעותיים והמתפקדים של החיים שלו. לא קוטעים לאדם את רצף העבודה שלו.

השופט דורנר: הוא ממשיך בעבודה הרגילה.

רחל וינשטיין: נכון, ומשתלב בעצם. הנושא של השלי"צ משתלב

בעצם מתוך אורח החיים שלו, אבל זה לא שהוא לא חש אותו, זה לא שהוא לא מרגיש אותו, כי מדובר במספר מאסיבי מאוד של שעות. היום הטווח של השעות נע בין שישים שעות שזה המינימום לבין שש מאות שעות שזה המקסימום, כך שבעבירות יותר חמורות אנחנו מדברים על המלצה על עונש שלי"צ שהוא יחסית משמעותי.

חיים ויסמונסקי: הכוונה לפחות שלי, זה כמה שעות ביום או כל יום

או פעמיים בשבוע?

אסתי שדה: יש לנו קצב שעות מינימלי, שזה מינימום ארבע

שעות בשבוע, שאדם עושה או במפוצל יומיים בשבוע או ביום אחד, והוא יכול להגביר את זה, כי הטווח שהוא צריך לעשות את התקופה, הוא תוך שנה.

דוברת: ועומדים בתוך שנה הזה?

אסתי שדה: בדרך כלל כן, ויש חריגים שמבקשים לקבל הארכה

מבית המשפט. הכל במסגרת צו.

רחל וינשטיין: אבל אני חושבת שאולי הרעיון המרכזי שחשוב

להדגיש כאן, אם אנחנו מדברים כבר על העניין של שלי"צ, זה העניין של ההתאמה, שעל זה מבוססת כל העבודה של שירות המבחן. אנחנו רואים את האדם, אנחנו עושים איזושהי הערכה לגבי הכוחות שלו, הנתונים שלו, מה הוא מסוגל לעשות, מה הרקע שלו.

השופט דורנר: אני שואלת שאלה, כי אני רוצה לחבר. אני פונה

אליך. למה לא לעשות התאמות כאלה גם כאשר אנחנו שולחים אדם במקום

למאסר, לעבודות שירות? כשזה נכשל אם זה לוקח שלוש שנים. הרי זה לא הרעיון.

אני לא בדקתי את החוק. האם החקיקה לא מאפשרת לעשות התאמות?

עפרה קלינגר: לא. א', התאמות נעשות גם אצלנו. שלוש שנים זה

לא המסגרת הרגילה. יש כאלה שמסיימים במועד. גם אצלנו יש מיון. ההבדל בינינו

לבינים לדעתי, הוא שראשית האוכלוסיה יותר - - - אם עושים איזשהו פילוח מי

האוכלוסיה שנמצאת אצלי בעבודות שירות במקום מאסר לבין האוכלוסיה שהם

מדברים עליה, זה אוכלוסיה אחרת ונפרדת. הדבר השני הוא שאני מוגבלת מאוד

ביכולת שלי ליצור מקומות העסקה. רוב המקומות שאני מצליחה להשיג, אני לא

יכולה לכפות את עצמי על מעסיקים ויש לי כמות מאוד מוגבלת של מעסיקים

שמוכנים להעסיק עובדי שירות. אגב, גם גורמי המדינה השונים לא מוכנים להעסיק

עובדי שירות. המצאי שיש לי מול המצאי שיש להם הוא אחר לחלוטין.

חגית לרנאו: זה לא כזה ברור. על סמך מה את אומרת

שהאוכלוסיה כזאת, מה המאפיינים האחרים?

השופטת דורנר: לקחת לי את השאלה. מה המאפיינים השונים? אני

מסתכלת על מה שאת אומרת כשופטת ואני קצת מתקשה. נתנו עבודות שירות

לרמון למשל. תראי, הייתי בבית משפט מחוזי וזה כבר לפני הרבה מאוד שנים. צבא

לא היה עוד. בדרך כלל השאלה של שני הסוגים היא לא היתה כל כך עקרונית. בשני

המקרים לא רציתי לשלוח את האיש לכלא. במקרה שיהיה מאסר רציתי להכתיר

אותו קצת, כאילו לטלטל אותו קצת, אבל האוכלוסיה כמה שאני זוכרת, לא היתה

כל כך שונה. היה בחור יותר צעיר, הייתי אומרת, הוא צריך לצבא ללכת. אין לי

איזה שיקולים כאלה מאוד אישיים לאיש שאני נותנת לו כדי לא לפגוע בו בעתיד,

מצד אחד, אבל אני לא זוכרת ולכן אני סקרנית לשמוע על איזה אוכלוסיות אנחנו

מדברים, שהיו אוכלוסיות שונות לגמרי בין שני סוגי הענישה, למיטב זכרוני.

עפרה קלינגר: אני יכולה לתת דוגמאות. לא פילחתי את הנתונים,

כי לא חשבתי שהשאלה הזאת תעלה. משפחות פשע יש אצלי. לא חושבת שיש

אצלם.

רחל ויינשטיין: לעיתים יש גם אצלנו.

עפרה קלינגר : אנשים שיש להם עבירות אלימות, יש אצלי, אולי

יש אצלם. יש אנשים אצלי שישבו בבית סוהר בעבר. הרעיון של עבודות שירות ביסודו היה אנשים שאין להם, למנוע את נזקי המאסר. מי שכבר היה, זה פחות חל עליו. אנחנו גם רואים במהלך השנים החמרה של סוג האוכלוסיה שמגיע אלינו. בתחילת הדרך היתה הרבה יותר הקפדה על סוג העבירות או העבריינים שלא רוצים שיראו את חומות הכלא מבפנים. במשך השנים האוכלוסיה שלנו הולכת ומתקלקלת.

השופט דורנר : אתם מקבלים אנשים על עבירות אלימות?

עפרה קלינגר : אנחנו מקבלים את כולם.

רחל שרביט : 40% מהעבירות של שירותי המבחן זה אלימות.

השופט דורנר : אבל גם אתם מתעסקים באלימות.

רחל ויינשטיין : בוודאי, באלימות לא קלה. המגמה שלנו זה כן

להרחיב את ההמלצה לעבירות חמורות.

השופט דורנר : יעשו סינכרוניזציה בין שני סוגי העונשים.

עפרה קלינגר : אצלנו יש עברייני מין בכמות הולכת ומתרבה. אני

לא יודעת, אני לא מכירה את הנתונים שלכם. אני לא יודעת לעשות השוואה. חלק ניכר מהאנשים שמגיעים לעבודות שירות, הם נטולי הרגלי עבודה. זה לא אנשים שיש להם איזה משרה שצריך לשמור עליה ועכשיו צריך לחלק את המאה שעות בין מה שהם יודעים לעשות,

השופט דורנר : אין להם בעיה. הם יתחילו פעם ראשונה בחיים

לעבוד.

עפרה קלינגר : שיעור המכורים לסמים אצלנו הוא מאוד גבוה.

אני לא יודעת מה אצלכם. באמת שאני לא יודעת.

רחל ויינשטיין : יש גם מכורים לסמים, אבל אני רוצה לחזור למה

שאמרתי קודם ולהגיד את זה עוד פעם. אני חושבת שלב ליבו של העניין זה העניין של התאמה. זה שאנחנו רואים את האדם ובוחנים את המאפיינים שלו ובוחנים את סוג העבירה שהוא ביצע, ורואים מה הוא מסוגל לעשות ומה הוא לא מסוגל לעשות

ותופרים את החליפה המתאימה ביותר, אני חושבת שזה נותן תשובה גם לאנשים שהם יותר עבריינים וגם לאנשים שהם פחות עבריינים. גם לאנשים שיש להם קשיים ואז צריך פתאום להתאים את החליפה המתאימה ביותר, ואני חייבת להגיד שזה בראש משאבים. זה משהו שעל מנת להגיע למקום ש-80% מבצעים ומסיימים את ביצוע הצו, הם עוד עשרים. יש לנו כל מיני קשיים ובעיות.

השופטת דורנר: מה את צריכה, עוד אנשים בפיקוח? למה את

מתכוונת? על מה תוציאי את המשאבים?

רחל ויינשטיין: על פיקוח.

השופטת דורנר: על אנשים שיעסקו בפיקוח.

רחל ויינשטיין: על היכולת לבצע את האבחון למקסימום האנשים

שמגיעים אלינו, וזה נעשה. היום זה נעשה, רק שהקושי בפיקוח הוא מאוד מאוד גדול. יש לנו היום, אם אנחנו בעניין שלי"צ, משהו כמו שבע מאות מקומות עבודה ברחבי הארץ שמוכנים לקבל. המקומות האלה נצברים ונאספים במאמץ רב. זה לא פשוט להגיע למספר הזה של המקומות. צריך לרכוש איזשהו ארון עם המעסיקים, בצורה כזאת באמת שהם יודעים שאנחנו שולחים, וחלק גדול מהסיבה שהם מקבלים אנשים שלנו, זה מהלך בתהליך האבחון שאנחנו עושים, כי הם סומכים בעצם על התאמה שאנחנו מבצעים לאנשים האלה, ובסך הכל זה מוכיח את עצמו. אני יכולה להגיד לכם שיש לי במשרד כמות אדירה של מכתבים ממעסיקים, של אנשים שסיימו שלי"צ עם שבחים מדהימים לגבי הביצוע, ומה שעוד יותר מדהים, שהמכתבים האלה שהולכים ומתרבים, מראים על זה שחלק מהאנשים נשארים להיות מתנדבים במקומות האלה, במקום שבהם בעצם סיימו לבצע את העונש. הם נשארים ומתנדבים. אנחנו הבאנו כאן להקריא איזה מכתב או שניים כדי רק לסבר את האוזן. זה לא יאומן מה שקורה בנושא הזה, ואני חושבת שאחד הדברים שצריכים להיעשות, זה באמת לראות איך מפתחים את זה, איך מרחיבים את המעגלים בנושא של השלי"צ ואיך מגבירים את הפיקוח.

אורן גזל אייל: אבל בית המשפט לא יגזור כמעט אף פעם שלי"צ,

אם אתם תמליצו שלא לעשות את זה.

רחל ויינשטיין:

נכון.

אורן גזל אייל:

ופה אולי זה שונה לעבודות שירות.

רחל ויינשטיין:

חשוב לציין שבמסגרת חבילת ההמלצות שאנחנו

ממליצים לבית משפט, הרבה פעמים אנחנו ממליצים על עבודות שירות. זה אחת האופציות על הרצף של ענישה בקהילה, שהיא אופציה יותר קיצונית לאנשים שאנחנו חשים שזאת המסגרת היותר סגורה, שתיתן יותר מענה, שאנחנו ממליצים עליה. אנחנו משתדלים להמליץ יותר על שלי"צ, כי אנחנו באמת מאמינים,

השופטת דורנר:

איך אתם חושבים, אולי אני אפנה אליך, מבחינה

אדמיניסטרטיבית, על איזה שיתוף פעולה או גוף מורחב שיטפל בדברים האלה. למה שלא תהיה חלוקה בין זה לזה? איך היית רואה את זה? שעל ענייני עבודות שירות יטפל גם שירות המבחן.

רחל גוטליב:

אם מותר לי, בזמנו כשנחקק החוק, זה הלך לפחות

לפי ההיסטוריה, זה עבר לשירות בתי הסוהר כי לא היה אף גוף אחר שהיה מוכן לקבל את זה. בהמשך לשאלה שלך, זה ממש לא מחויב המציאות.

השופטת דורנר:

אם פחדו שלא יתנו להם עוד תקציבים בעוד

מקומות, לא רצו לקבל את זה. אנחנו מבינים את זה.

עפרה קלינגר:

שרות בתי הסוהר, יש לו נטייה לרצות להרחיב את

תחומי פעילותו מחוץ - - - אני לא בטוחה שהיום,

השופטת דורנר:

שהיום הוא יהיה מוכן לוותר. הבעיה היא לפי מה

שאני שמעתי, שעניין עבודות השירות זה ללא הצלחה. זה פשוט לא הצלחה ואנחנו כוועדה, אנחנו רוצים הרי, זה הרעיון, שלא ישלחו כל דבר שזו לבית סוהר. בשביל זה לא צריך ועדה גדולה. לחפש חלופות אפקטיביות באיזונים מתאימים. כדי שחלופה, אפשר יהיה באמת להשתמש בה יותר, היא צריכה להיות משהו טוב. אנחנו רוצים כמובן להמליץ דברים שגם יתקבלו ולא יעברו ועדה כל כך גדולה, אבל בסדר. כמחשבה כפי שאת אומרת. ברור שזה ההתמחות שלהם. ההתמחות של השב"ס זה לטפל בשיקום בין כתלי הכלא.

עפרה קלינגר :

אני חושבת שלא היה פה חשבה שזה פורום להגיד לו מה שהחוק מייצר, וזה משהו שהוא מאוד נוגע לליבה. עבודות שירות זה לא כזה עונש לא מוצלח, אבל יש פה דברים שנורא מעצבנים. אם רק הם לא היו כאלה, לכולם יש תחושה שהיה יכול להיות הרבה יותר טוב. עכשיו במשך שנים אומרים אצלנו, חבריה, עבודות שירות זה לא התנדבות. סוג האנשים שאנחנו מחזיקים בעבודות שירות הוא יותר בעייתי בעיני. אני חושבת שאפשר לנתח את זה אחר כך ולראות אם אני צודקת, אבל אני כמעט ב-100% בטוחה שאני צודקת. למעשה ההסכמה להעסיק עובדי שירות היא וולונטרית לחלוטין. רוב המעסיקים שלנו הן עמותות מהקהילה. לא בטוח שזה המקום הנכון. משטרת ישראל וצה"ל שהעסיקו עובדי שירות בעבר בהצלחה גדולה ובלי בעיות מיוחדות, החליטו שהם לא רוצים להעסיק, כי זה לא נראה להם מתאים. אנחנו חשבנו שצריך לחייב משרדי ממשלה מסוימים שיש להם את היכולת, להעסיק עובדי שירות, לתת איזשהו תמריץ להעסקה של האנשים האלה, ולא הצלחנו. אנחנו חשבנו שצריך להגביל את משך עבודות השירות, זאת אומרת אוקיי, בסדר, חצי שנה לא הצלחת, אבל אם עברת איזשהו פרק זמן מתקבל על הדעת ולא הצלחת לסיים את עבודות השירות, משמע שמשו לא בסדר. אז או שחוזרים לבית משפט שבודק אם זה באמת העונש הנכון או שהפסקה מנהלית. זה לא אופציה מפני שזה כמעט לא קורה. אנחנו חושבים למשל שהאפקטיביות של עונש מהסוג הזה אצלנו תלויה ביכולת להפוך את המצב, זאת אומרת, מה שאני קוראת הרתעה, שמישהו יודע שהיה והוא לא יתייצב לעבודות שירות, את זוכרת שהיתה פעם, אנשים שלא התייצבו בכלל לעבודות שירות, אי אפשר יהיה לעשות להם הפסקה מנהלית. את זוכרת? מי שלא התייצב, אותו אי אפשר להכניס לכלא. מי שהתייצב, היה יומיים והחליט שזה לא טוב, אותו אפשר להחזיר. האוכלוסיה הזאת מנצלת כל פרצה שיש במארג הכולל כדי להתחמק מהעונש הזה. גם לא חושבת וגם אני חושבת שצריך איכשהו לכנס את הדברים. אני חושבת שהפיקוח על עבודות שירות היום, וזה לקח לנו הרבה זמן להגיע לתוצאה הזאת. היום הפיקוח על עבודות שירות הוא פיקוח הדוק. יחד עם זה, הפיקוח על עבודות שירות הוא משולב עם המעסיקים. המעסיקים הם זרוע אכיפה

מבחינתנו. רוב המעסיקים הפוטנציאליים לא רוצים להתעסק עם האוכלוסיה הזאת. הם לא מוכנים להיות זרוע אוכפת של המדינה. אני חושבת שהוא עונש מצוין, אני רק חושבת שצריך להתאים אותו למציאות.

רחל ויינשטיין: אולי נקודה נוספת לעניין השל"צ, ומשם נתקדם. אני חושבת שאחד הדברים הבסיסיים בשל"צ זה הסכמה של הנאשם. הנאשם במעמד בית המשפט ובהפניה אלינו בעצם מסכים לבצע את עונש השל"צ ודרך זה בעצם נעשה החוזה עם האיש. אני חושבת שלזה יש משמעות גדולה ביכולת בעצם גם להסכים ולסיים ולעמוד במשימה הזאת שהוא לוקח על עצמו.

עפרה קלינגר: אגב, גם אצלנו - - - , אבל הברירה שלהם זה בין מאסר לבין עבודות שירות.

רחל ויינשטיין: אני מבינה שאת הנתונים בגדול כולם קראו. אם אני אלך לעניין ההמלצות, אז ההמלצות שלנו הן המלצות על הטלת של"צ גם בעבירות חמורות יותר ולפרקי זמן ארוכים יותר, כי זה יהיה גם יותר שעות וידרוש מהאנשים הרבה יותר.

רחל גוטליב: אבל על פי אותו מודל, כלומר להשאיר אותו בתעסוקה.

רחל ויינשטיין: בהחלט. להשאיר אותו במסגרת של חייו, עובד בעבודתו ומבצע שירות לתועלת הציבור, כי זה הערך המוסף של כל העניין הזה.

מרדכי קרמניצר: מה זה חמורות יותר?

רחל ויינשטיין: עבירות חמורות יותר? עבירות של אלימות יותר קשה, עבירות סמים יותר מורכבות מאשר שימוש בחשיש.

רחל גוטליב: דרך אגב רק השל"צ, אני לא יודעת, אולי אורן יודע. יש מודלים בעולם על של"צים יותר ארוך? ראיתי באנגליה לפי הסקירה שלך. זה פחות או יותר דומה למה שיש עכשיו.

עפרה קלינגר: לא, אבל שם זה חלופת מאסר.

אורן גזל אייל: זה מבחן. יש מבחן.

רחל ויינשטיין: אבל כשאנחנו מדברים על הרף הגבוה של השש

מאות שעות, אם תקבילי את זה, תיקחי שמונה שעות ביום כפול חמישה ימים בשבוע, זה ארבעים שעות בשבוע.

אסתי שדה: כשאנחנו מדברים על שש מאות שעות של"צ, אנחנו

עושים את זה בהקבלה לעבודות שירות שאדם, במקום להתנתק מאורח החיים שלו, לעזוב מקום עבודה, הוא ממשיך את הכל מעבודתו ונותן עוד שש מאות שעות של"צ, וזה בעצם הרעיון הזה של לקחת עבירות חמורות יותר.

אורן גזל אייל: תראי, לעשות את זה בעבירות חמורות יותר זה

נראה לי רעיון מצוין. אני לא כל כך יודע איך. איך אנחנו נגרום לו להחליט אחרת, לא לגמרי ברור לי. אני לא בטוח שצריך משכי זמן ארוכים יותר. בתוך המבחן האינטנסיבי יכולים להיות דברים נוספים חוץ מאשר עוד שעות, למשל טיפול מסוים. דווקא להגדיל את מספר השעות לא בהכרח החלק המרכזי בהחמרה, הענישה של שירות המבחן.

רחל גוטליב: רחל, את יכולה לספר על דרכי הפיקוח שלכם

ומניין הנתונים האלה? ערכתם בקרות?

רחל ויינשטיין: מבחינת העניין של הפיקוח והבקרה, קודם כל

קציני המבחן שממליצים על העונש הזה, עושים את הפיקוח על הביצוע של העונש בקהילה והם מטפלים בכל בעיה שנוצרת. השיטה שלנו היא כזאת שבכל מסגרת יש לנו גורם מפקח שאיתו אנחנו יוצרים את הקשר ואיתו אנחנו עושים את החוזה בעצם. בכל מקום עבודה מתוך השבע מאות האלה שדיברתי עליהם, יש לנו גורם שהוא הגורם המפקח והוא בעצם אחראי בפנינו על האנשים שמבצעים את השל"צ. הוא אחראי, הוא ממש אחראי על האנשים. הוא יודע שהאיש מגיע, הוא יודע שהוא ממלא את השעות נוכחות, הוא חותם לו על השעות. ברגע שיש את החתימה של האיש הזה והאיש הרלוונטי הזה אומר לנו, אנחנו יודעים שאנחנו סומכים עליו, ואם קורה ומתעורר איזשהו ספק לגבי איש קשר כזה, אנחנו מפסיקים את העבודה איתו, כי אנחנו כבר לא סומכים או רואים שיש סוג של בעייתיות.

רחל שרביט: יש להם מערכת ממוחשבת לשירות. כל קצין מבחן מדווח און ליין מה הביצוע, ובקלות אנחנו יכולים לזכור כל דבר היום. אנחנו מזמינים את האיש, אנחנו עושים איתו שיחה. יש לנו נהלים חדשים בנושא השל"צ שאנחנו הוצאנו אותם בשנה האחרונה, חידשנו בעצם נהלים מתוך ניסיון של כל שנות עבודה עם השל"צ, כשהדברים מאוד סדורים. הדרישות מקצין המבחן, ממי שמפקח הן מאוד סדורות. ברגע שיש הפרה, האדם לא מגיע, מייד מוזמן לשיחה, נערך בירור, ניתנת לו התראה. בפעם הבאה זה קורה, הוא מוזמן שוב לקצין המבחן, בודקים מה הנסיבות, אם זה מחלה. אם לא, חוזרים לבית המשפט. אנחנו משתמשים בכלי של בית המשפט, אם כי זה חלק שגם חייב להיאמר פה, שהוא לא קשור, כי בתי המשפט, אחרי שהם מטילים עונש של של"צ, לא ממהרים להפקיע אותו, אלא בעצם מה שהם מעוניינים, שהאדם יסיים את השל"צ. ברוב המקרים זה גם עניין שלנו, שנערך הדיון מחדש, העניין שלנו שבית משפט יקרא אותו לסדר ושהוא יסיים את צו השל"צ. זו הדרך הרגילה.

רביד זקל: אפשר שאלה? את דיברת קודם שאת היית רוצה שאוכלוסייה יותר רחבה תגיע אליכם גם בעבירות יותר חמורות. יש התניה של המקומות שבהם מבצעים את השל"צ לקבל נתונים מסוג מסוים ולא מסוג אחר, כמו שיש למשל בעבודות שירות, שלא מוכנים לקבל עברייני מין ברמת חומרה מסוימת או בעבירות אלימות מסוימות? איך את רואה את זה משפיע? אני לפחות חושבת שככל שאת תקבלי לשורותיך אנשים שהעבירות שהן הורשעו בהן הן יותר חמורות, זה יכול להשפיע גם מבחינת אחוזי ההצלחה של סיום התכנית וגם מבחינת הנכונות של המקומות לקבל לשורותיהם.

רחל ויינשטיין: שוב, אנחנו מדברים על עניין ההתאמה למקום. אנחנו לא נשלח מישהו שהעבירות שלו הן פגיעה בילדים, למקום שיש ילדים. אנחנו עושים איזושהי התאמה של אדם לתפקיד.

אסתי שדה: אני אגיד לך משהו לגבי זה, יש הרבה עבודה עם קשר של המסגרות. קציני המבחן עושים הרבה מאוד עבודת שטח של יצירת קשר עם אנשי הקשר האלה במסגרות, עם דיווחים מאוד אינטנסיביים על בעיות, כי

כשיש בעיה עוד לפני שאדם מתחיל קצת לדדות, מייד יוצרים קשר ויש כאן הרבה מאוד עבודה על בסיס של אמון ובאמת תקשורת ישירה של הרמת טלפון והזמנה מיידית של האדם, ולכן במובן הזה מאוד סומכים על האבחון ועל ההתאמה של קצין מבחן. יש מקומות שאפילו לא שואלים מה העבירה ויש מקומות שמתנים ואומרים, אלה דברים שאנחנו לא מעוניינים לקבל.

רחל ויינשטיין: יש כללים. יש מוסדות שאומרים לנו, עברייני מן

אנחנו לא מקבלים. אנחנו מכבדים. כתוב לנו, יש לנו דף מסגרת. כתוב בדף המסגרת, המסגרת הזאת לא מוכנה לקבל עבריינים מהסוג הזה והזה. אחרי שעשינו איתם את הדיאלוג וזה מה שסיכמנו, אנחנו לא נשלח להם עבריינים שהם לא מוכנים לקבל. בתוך המערכת נוצר איזשהו קשר שהם סומכים על מי שאנחנו שולחים אליהם ומפנים אליהם. לגבי הנושא של צו מבחן וכל הנושא הטיפולי שאני חושבת שיש לו תפקיד מאוד נכבד בכל המהלך הזה, וההמלצה שלנו היא המלצה להטלת מבחן גם בעבירות חמורות יותר, שהמבחן הוא מבחן יותר אינטנסיבי. היום בגלל היכולות שלנו, המבחן שלנו מתבצע בכמה אופנים: יש אוכלוסיה שנשארת אצלנו, בטיפולנו, בטיפול קציני המבחן והאוכלוסיה הזאת מטופלת בעיקרה בטיפול קבוצתי כמו שאתם ראיתם מהמסמך. בסביבות 1,800 מצווי המבחן מטופלים בטיפול קבוצתי. יש לנו 134 קבוצות בשנה האחרונה, קבוצות טיפוליות מסוגים שונים, בכל סוגי העבירות, עבירות אלימות, עבירות רכוש, עבירות מין. גם לגבי כל מיני מאפיינים, אנשים שיש להם בעיות ביחסים. יש לנו קבוצות שמתקדמות ביחסים ומשפיעים בעצם על סוג העבריינות, קבוצות שמתקדמות ביחסים, קבוצות שמדברות על נהיגה תחת השפעת אלכוהול, אנשים שמגיעים בגרימת מוות ברשלנות בעבירות נהיגה ואחרות. יש לנו מגוון מאוד גדול של קבוצות והקבוצות האלה מתקיימות אחת לשבוע. רוב הקבוצות הן קבוצות רכבת. המשמעות של קבוצות רכבת זה קבוצה שלא צריכים לחכות כל הזמן שתהיה אפשרות לקלוט אנשים נוספים. זה קבוצות שכל הזמן נכנסים ויוצאים מהם אנשים. זו איזושהי טכניקה טיפולית מוכרת שאנחנו מאוד פיתחנו אותה וביססנו אותה. הקבוצות הטיפוליות הן חלק מאוד מפותח ומקצועי אצלנו. כל המנחים מקבלים הדרכה מקצועית להנחיה

הזאת, וזה משהו כמו 1,700 מהמטופלים שמגיעים אלינו. בנוסף, יש לאנשים שלא מתאים טיפול קבוצתי מכל מיני סיבות, אם מדובר בבעיות של תפיסה, יכולת קוגניטיבית, בעיות שפה, ניתן טיפול פרטני. בנוסף לזה חשוב להדגיש שיש לנו מערך שלם של תוכניות ייחודיות. הן כתובות כאן ואני חושבת שזה לא נכון לפרוס אותן כאן, אם אנחנו מדברים על תוכניות של צדק מאחה, בית משפט לסמים, תוכניות של טיפול בהורים אלימים, שזה אחת התוכניות החדשניות שפיתחנו בשנים האחרונות ואני חושבת שככל שבתי המשפט מכירים אותם, כולל פרקליטויות לתביעות, השימוש בהן הולך וגובר, כי זה נותן מענה חשוב ומשמעותי להורים שמגיעים אלינו ובעצם היכו את הילדים שלהם, והמערכת קצת חסרת אונים איך להתמודד איתם, כשלא תמיד האפיק הפנימי הוא האפיק המתאים ביותר ובעצם אנחנו פיתחנו איזושהי תפיסה וגישה ומערך טיפולי לטפל בהם. יש לנו מגוון שלהם של תוכניות להתמודדות עם אלימות. אני מדברת גם על אלימות במשפחה וגם על אלימות צעירים, שאנחנו יודעים שאלימות צעירים זה בעיה שהולכת וגוברת. אנחנו רואים את זה גם בכמות הפניות אלינו. מעל 50% מההפניות לשירות הן בעבירות אלימות. זה מתחלק פחות או יותר חצי חצי בעבירות אלימות במשפחה וחצי בעבירות אלימות כללית והמענים שפיתחו הם מענים נפרדים, קבוצות לאלימות לגברים אלימות ובעיקר לגברים. דרך אגב, בשנים האחרונות אנחנו רואים יותר הפניות לגבי נשים אלימות, אלימות במשפחה.

השופטת דורנר: אנחנו מגיעים לשוויון, ברוך השם.

רחל ויינשטיין: כן. וגם לזה פיתחנו איזשהו מענה. יש לנו בנוסף למענים הפנימיים גם מסגרות שהשירות והמשרד בעצם פיתח וקונה שירות, כמו בית נוער, שזה מרכז לטיפול והוסטל לטיפול בגברים אלימים. זה הוסטל שהמשרד בעצם יוצא למרכז, הוא מופעל על ידנו, מונחה על ידנו, מפקח על ידנו והגברים שמופנים הם גברים אלימים שמאובחנים על ידי שירות המבחן.

השופטת דורנר: עקבתם אם יש בקורסים האלה באמת תועלת?

רחל ויינשטיין: כן, אני קצת כתבתי על נתונים.

השופט דורנר: את יודעת, יש הרי כל מיני קורסים כאלה בשביל לרזות, אז אחרי שאתה משיל איזה עשרים קילו, אתה מייד מוסיף ארבעים קילו. אז מה עשינו? רק הוצאות. אז שמא, אני קצת מתבדחת אבל ברצינות, האם הקורסים האלה באמת מביאים לתועלת לטווח מתקבל על הדעת? האם בדקתם את זה?

רחל ויינשטיין: בהחלט בדקנו. אני לא חושבת שבדקנו מספיק. יש הרבה יותר מקום לעשות בדיקות יותר נרחבות. לפחות בנוער בדקנו גם לגבי קבוצות אלימות וגם לגבי מין, ומצאנו על פני עשר שנים תופעה שמחייבת אותנו עכשיו לפתח עוד מודולות. אנחנו מוצאים שבהתחלה יורדת גם האלימות וגם החזרתיות על עבירת מין. כמעט יש חזרה של אולי 2%, לא יותר. בטח במהלך הקבוצה רואים ירידה בכל החשיבה האלימה וגילויים של אלימות, ומה שאנחנו רואים זה שעל פני השנים זה כמו סוגי חיסון. החיסון יורד בערך שלו. צריך כאילו עוד פעם לתפוס אותם ולעשות חיסון מחדש.

רחל שרביט: הם כותבים פה שבמשך חמש שנים אחרי סיום ההתערבות, אני מדברת על הקבוצה הטיפולית לעבירות מין, 88% לא חוזרים.

רחל ויינשטיין: תסתכלי חמש שנים, 2% כל שנה, זה בערך. אנחנו מוצאים שיש עליה. זה מה שמצאנו בנוער ואנחנו רוצים לעקוב אחרי זה ולראות מה אפשר להציע.

רחל שרביט: זה מדובר על נוער?

רחל ויינשטיין: לא, זה מבוגרים. בנוער ראינו על פני עשר שנים, כי שם התחלנו את התהליכים. אנחנו עוקבים אחרי זה ומנסים ללמוד.

אורן גזל אייל: זאת אומרת אחד הדברים באמת שדיוויד וייסבורד הציג פה, שהנתונים האלה, צריכים לקחת אותם עם הרבה זהירות, כי הקבוצה היא לא קבוצה דומה לאחרים.

רחל ויינשטיין: אבל לדוגמא, יש לך מחקר שעשתה ד"ר בלהה שגיב.

אפרת שוהם: אבל גם שם נדמה לי אין קבוצת ביקורת.

רחל ויינשטיין: אני חושבת שאין קבוצת ביקורת גם במחקר של בלהה שגיב, אבל מה שהיא מצאה, שגם לגבי הנשים שהיו להן הרשעות קודמות, שזה אני חושבת נתון מעניין, קודם כל היא מצאה ששליש ממצעי השלי"צ היו בעלי הרשעות קודמות, שזה לא מעט. 78% מביניהם לא עברו עבירות לאחר מתן סיום, חמש שנים אחרי סיום מצב, זאת אומרת זה בכל זאת נתונים שמראים גם אם צריכים להתייחס אליהם בזהירות רבה. גם אם אנחנו חייבים להתייחס לכל הנתונים האלה בזהירות רבה, כי באמת הם נעשים בצורה של בדיקה ולא בצורה של מחקרים מעמיקים, אני חושבת שהנתונים האלה מדברים בעד עצמם. אם אנחנו מדברים בגדול על זה שחמש שנים אחרי ביצוע הצו מעל 70% מהאנשים לא חוזרים לביצוע עבירות,

רחל גוטליב: כשאת מסבירה את תהליך הפיקוח והשיקום של קצין המבחן, איך את מסבירה את זה?

רחל ויינשטיין: אי אפשר לנתק את הדברים ואי אפשר להגיד שלהליך המשפטי לא היה כאן איזשהו משמעות, אבל אני חושבת שמתבצע מבחן ושלי"צ או מעקב אחרי מי שבתכנית בקהילה ואתה עושה איזשהו תהליך שיקום, ואני חושבת שיש לזה משמעות.

רחל שרביט: בכל אופן ברור מאוד שהתהליכים האלה לא יכולים להיות מרוכזים בענישה בלבד. צריך לראות את זה בהליך טיפולי מאוד משמעותי, כי אנחנו מדברים פה על שינוי התנהגות, על שינוי תפיסת עולם.

אסתי שדה: אז מה שאנחנו בעצם מנסים היום, ואגב מדברים על סל של תוכניות, זה באמת להתמקד קודם כל בהפסקת ההתנהגות העבריינית, שזה הרבה מאוד עבודה קוגניטיבית/התנהגותית, על שינוי תפיסתי, שינוי התנהגותי, אבל לזה אנחנו היום מוסיפים עוד תוכניות ייחודיות שהן ייחודיות לאפיון של העבירה כמו שדובר על תוכניות בנושא אלימות, על תוכניות של הורים אלימים, אז עובדים על הקשר. אז אנחנו מרחיבים היום על משהו שנותן לזה גיבוי לכל הטיפול הייחודי הזה, ולכן אנחנו מדברים כל הזמן על רצף שמנסה לתת מענה לכל הספקטוריום של הקשיים.

אורן גזל אייל: הדרך אולי לבדוק את זה, לא בשיטה המושלמת,

הזו שיטה הרבה יותר טובה, היא להסתכל על מחוזות שיש לכם בהם נותני טיפולים לעומת מחוז שאין לכם בו והייתם ממליצים על התכנית. נורא קשה לדעת מה קציני המבחן היו ממליצים אם היה להם נגיד את הקפיצה הטיפולית באותו מחוז, אבל אם מנחים אותם.

רחל ויינשטיין: זה נכון, אבל אם אין להם את התכנית הזאת, אז

אולי יש להם תכנית אחרת, ואז משגעים את האנשים בתוכנית מסוג אחר.

רחל שרביט: זה משווה בין תוכניות, זה עדיין בסדר, אבל ככלל

אנחנו מאוד מנסים שזה יהיה שוויוני כמה שיותר.

אורן גזל אייל: בכל המחוזות.

רחל ויינשטיין: כן.

אורן גזל אייל: אני רואה פה שיש לכם משהו שיש רק בחיפה

ובבאר שבע, או כל מיני תוכניות שיש לכם.. יש לכם שבע עשרה מיטות, אז אני מניח שיש לכם יותר משבעה עשר קליינטים.

עפרה קלינגר: אני חושבת שיש משהו שראוי להגיד, שהוא עוד

הבדל בין עבודות שירות לבין השלי"צ, שבעבודות שירות בעצם אין תהליך טיפולי בכלל.

אורן גזל אייל: נכון.

עפרה קלינגר: כאילו אין לנו מנדט לדבר כזה בכלל. אנחנו פעם

רצינו לעשות, היה לנו ריכוז של אנשים שנדונו על גרימת מוות ברשלנות ורצינו לעשות איזושהי קבוצה שתטפל בהם, ואז קפצו עלינו אנשי המשפט ואמרו סליחה, העונש שלו זה לעבוד,

השופטת דורנר: למה? אם אני אומרת לו, העונש שלו זה ששה

חודשי מאסר, את עושה לו קורסים באמצע,

עפרה קלינגר: מפני שהעונש של עבודות שירות הוא מאוד מוגדר.

אני מגישה תכנית איפה הוא יעבוד ובין איזה שעות, וזה העונש שלו ומעבר לזה אסור לי לעשות איתו כלום.

אורן גזל אייל: השאלה היא איך צריך לשנות את זה, זאת אומרת,

האם השינוי,

השופטת דורנר: האם השינוי הוא בחוק.

אורן גזל אייל: מספיק שישנו את החוק ויתנו לכם סמכות, את

הדרך לעשות את זה או שבאמת האלטרנטיבה היא מה שיש היום, להעביר את זה בכלל לשירות המבחן, שלהם יש גם את הכלים.

עפרה קלינגר: אני אגיד לך את האמת, אני חשבתי על שני דברים

במהלך השיח הזה. אחד, מה היה קורה אם היינו לוקחים את החבר'ה שלי ומשלבים אותם בקבוצות שלהם, סתם לנסות או מה שאמרתי לה קודם בצחוק, בואי תתחלקי איתי במקומות העבודה. לי מאוד ברור מה היה קורה. אלה מקומות העבודה שיש לנו, היו לה. זה לא פשוט. יכול להיות שיש על פני הרצף אנשים שנמצאים בעבודות שירות, שאפשר היה להעסיק אותם לשם ואולי התוצאה היתה יותר טובה מבחינתם, והחלוקה היא אף פעם לא מאוד,

השופטת דורנר: אבל אני חוזרת עוד פעם לשאלה. אני לא יודעת

אם זה פרשנות נכונה של החוק, אבל בהנחה שמבחינה משפטית לא היתה בעיה, קודם כל זה נראה לי רצוי מאוד, כי אם במאסר יש תוכניות, אז גם בעבודות שירות צריך להיות כמו שיש בשל"צ, זה ברור לגמרי. זה אנשים שצריכים טיפול לא רק טכני, שיעבור. אז צריך לבנות אולי את המערכת שלכם אחרת. צריך לחזק אותה, צריך לתת לכם עוד כסף. מה אתם צריכים? אנחנו הרי רוצים להמליץ על דברים.

עפרה קלינגר: אני אתן דוגמא. יש לנו באחריותנו את הפיקוח על

- - -, שזה האיזוק האלקטרוני. במסגרת הזאת למשל אין חוק. זה הרי שחרור בתנאים. אז במסגרת הזאת אנחנו שכרנו איזושהי חברה שעושה ליווי סוציאלי למפוקחים שלנו והם בתנאים מסוימים כן מרכזים אנשים ומטפלים בהם. האין מסגרת חוקית מאפשרת יותר גמישות. המסגרת החוקית הלוחצת הזאת לא מאפשרת. בהנחה שהיתה אפשרות חוקית,

השופטת דורנר: אפשר בלי לשנות את החוק, כלומר אם בית משפט

יטיל עליו עבודות שירות פלוס מבחן או איזושהי עבודה משולבת, הכל אפשרי.

- אורן גזל אייל:** עבודות שירות ומבחן במקביל לעבודות השירות?
- רחל וינשטיין:** כן, זה קיים הרבה מאוד.
- אורן גזל אייל:** ואז אתם צריכים להיות בממשק איתם כדי לעשות קבוצה טיפולית.
- השופטת דורנר:** או לעשות, כמובן כדי לא לריב עם הבירוקרטיה.
- אפרת שוהם:** אני שאלתי על הרכיב הטיפולי ואמרת כמובן, ואז תיארת את התוכניות הטיפוליות. אני שואלת על השילוב, כי הרציונל של להגדיל את השל"צ גם לעבירות שהן חמורות יותר, בעיניי הוא באמת לא בהכרח הגדלת הזמן, אלא שילוב של הרכיב הטיפולי. השאלה אם זה כבר קיים.
- רחל וינשטיין:** כן. מה ששאלתי אם הרציונל של ההמלצה של להרחיב את של"צ גם לעבירות הן חמורות יותר, אם הוא לא מחייב לא להאריך את הזמן, אלא לתוך השל"צ, להכניס את הרכיב של טיפול ורכיב של פיקוח, אולי גם פיקוח אלקטרוני בורסיות כאלה ואחרות. אני שלחתי לך את הדו"ח.
- אורן גזל אייל:** תוך כדי השאלה של רחל, אם במקומות אחרים בעולם יש של"צ רחוק יותר, לא מצאתי כמעט אף מקום שהוא יותר משלוש מאות שעות, מאתיים וארבעים שעות. פה אנחנו מדברים על שש מאות שעות.
- עפרה קלינגר:** צריך לזכור עוד משהו, האוכלוסיה של עבודות שירות לא עובדת. היא לא יכולה לעבוד. גם אלה שהועסקו לפני שהם נכנסו לעבודות שירות,
- השופטת דורנר:** מפסיקים את העבודה.
- עפרה קלינגר:** זה נראה עונש נורא קל, אבל זה עונש נורא כבד, כי במשך חצי שנה לפחות אדם חי בתוך משפחתו ואיננו מפרנס את משפחתו והופך לנטל עליה. בשל"צ הבעיה היא יותר פשוטה, כי חלק מזה זה שהם ממשיכים לעבוד במקומות העבודה שלהם.
- רחל וינשטיין:** הרבה פעמים אנחנו רואים את זה כהזדמנות לחבר אדם לתעסוקה. אנחנו רואים את זה כהזדמנות שהוא ירכוש הרגלים, שיכירו אותו, שהוא יאמין בעצמו, יאמין בכוחות שלו, והרבה פעמים בצורה מדהימה ראינו

שאנשים שלא עבדו, קיבלו אותם לעבודה במקום שהם התנדבו בשל"צ או שעזרו להם למצוא תעסוקה. אנחנו רואים בזה גם איזשהו מנוף לחיבור לתעסוקה.

אפרת שוהם: זה מתחבר ואת אמרת שהיום המטוטלת בארצות

הברית נוטה חזרה לכיוון הטיפול. למיטב ידיעתי זה נכון אבל עם סייגים מסוימים שזה המודל של ה-RNR, של ה-risk, need וה-responsibility. עם שני הרכיבים האלה באמת נכנסים, אז אני חושבת שנכון לחשוב על להרחיב את זה גם לעבודות יותר - - -. יש גם את ה-risk ויש את ה-need, כי יש את המרכיב של אבחון שאני יודעת שבשנים האחרונות עבדתם הרבה על הכלי הזה של אבחון של עברייני מין ואלמות במשפחה.

רחל ויינשטיין: אולי אני אענה לך בצורה יותר רחבה. קודם כל אני

רוצה להגיד שהנושא של עונש של מבחן ושלי"צ ביחד הוא יחסית נפוץ. ב-34% מהמקרים יש לנו חיבור בין שלי"צ למבחן. אנחנו מאמינים שזה שילוב מצוין. זה באמת שילוב שנותן איזשהו מענה, כי מצד אחד הבן אדם מבצע עונש.

השופט דורנר: בעבודות שירות לא משלמים לאיש כלום?

עפרה קלינגר: לא.

השופט דורנר: הוצאות נסיעה?

עפרה קלינגר: אנחנו מנסים מול המעסיקים שהם יסכימו לשלם

להם הוצאות נסיעה. חלקם מסכימים, חלקם לא.

חיים ויסמונסקי: לגבי אסירי עבודה, אסירים בכלא יוצאים לעבודה,

מקבלים כסף.

עפרה קלינגר: זה משהו אחר. אתה מדבר על שיקום עכשיו, על

אסירים בשיקום. אסירים בשיקום הם לא אסירי עבודה. אסירים בסוף תקופת המאסר שלהם, מה שאנחנו קוראים שיקום או השיקום הפרטני, באיזשהו שלב אנחנו שולחים אותם לחפש להם מקום עבודה, משהו שהוא כאילו אחרי שסיימנו את כל התהליך ואנחנו חושבים שיש לך סיכוי להשתלב בקהילה, הם בודדים אגב. היכולת שלנו לקחת סיכונים, היא קצת מושפעת ממה שהציבור חושב עלינו.

בקיצור, הם מקבלים חופשה, הם אמורים לצאת ולמצוא לעצמם מקום עבודה. הם צריכים לחזור אלינו עם מקום העבודה שהם בחרו. אנחנו בודקים אם זה מתאים ואם המעסיק הוא לא עבריין סמוי כלשהו. כשאנחנו מאשרים את מקום העבודה, בעצם אנחנו מכתיבים את המסגרת והאנשים האלה יוצאים בסוף תקופת המאסר כל יום למקום העבודה, עובדים שם, אנחנו מקבלים דיווחים מהמעסיקים והם חוזרים אלינו בתום יום העבודה לכל מיני תוכניות טיפוליות סביב הדבר הזה, שמבצעות בכלא. יש לנו לדעתי היום ארבעים כאלה מתוך חמישה עשר אלף בערך.

אפרת שוהם: אבל צריך לזכור שדווקא כשהם משתחררים

בפיקוח תעסוקתי של רש"א, נמצאים הרבה יותר, נמצאים מעל אלף אסירים.

עפרה קלינגר: זה לא קשור.

אפרת שוהם: זה אולי מחזיר אותנו לחשיבות של גוף אזרחי

שיושב בתוך הקהילה, בלי לומר שום דבר לגבי מה שעושה שב"ס, אבל יכול להיות שאם אנחנו מדברים על תעסוקה בקהילה, מי שצריך להתעסק עם זה, זה לא גוף ביטחוני, אלא גוף אזרחי טיפולי שיושב בתוך הקהילה.

עפרה קלינגר: אמרתי לך, בשמחה רבה.

רחל גוטליב: אני חושבת שזה נכון קונספטואלית, זאת אומרת

במקום לחשוב ברוח הדברים שנאמרו כאן, של לתת להם יותר, שהם יעשו מסגרות טיפוליות גם לעובדי עבודות שירות, זה נכון יותר לשירות המבחן,

אפרת שוהם: אני עושה היום מחקר על פיקוח תעסוקתי, ואנחנו

רואים שיותר ויותר אסירים משוחררים שלא נמצאים בהתניה שיפוטית ולא נמצאים בפיקוח תעסוקתי, פונים לרש"א מיוזמתם בבקשה שיעזרו להם למצוא עבודה. אני לא בטוחה שאם זה היה גוף ביטחוני היינו מוצאים את זה.

רחל שרביט: אנחנו מחזקים את הפונקציה הזאת עכשיו

ברש"א. נותנים יותר אנשים לנושא של תעסוקה.

רחל ויינשטיין: אולי רק להשלים את התשובה לגבי מה שהעלית

קודם לגבי הערכת סיכון בצרכים. אני חושבת שאנחנו יותר ויותר עוסקים בעניין הזה. אנחנו גם פיתחנו כליפ לאחרונה לא רק לעברייני מין, שמדבר בעצם על הערכת

סיכון מול צרכים, כשבעצם מה שאנחנו בודקים, זה סיכון מול מה בעצם יתן מענה לאותו אדם על מנת לעבור את תהליך השיקום, שהרבה פעמים ההמלצה של שילוב של שלי"צ בתוך העניין הזה, משתלבת גם מתוך טעמים שיקוליים וגם כמובן משרתת את נושא הענישה. כמו שאמרתי קודם, 34% מהמקרים יש המלצה לשלי"צ ומבחן ביחד, והדיווח של קציני המבחן, שהשילוב הזה הוא שילוב מאוד נכון ומאוד משמעותי.

השופטת דורנר: גם יכול להיות שילוב של עבודות שירות ומבחן, אז זאת השאלה.

אורן גזל אייל: אז זאת השאלה. כשאת אומרת צריכים להרחיב, ואני מסכים איתך שצריך להרחיב את השימוש בשלי"צ ובמבחן גם בעבירות חמורות יותר, אבל בהנחה שתהיה גבול סיבולת מסוימת של השופטים, בין אם ננסה לשכנע ובין אם לא ולא ירחיבו את זה יותר מדי, לא ירחיבו את זה בכל ההיקף שאתם חושבים, האם שילוב מבחן יחד עם עבודות שירות לא יכול לתת,

השופטת דורנר: עבודות שירות יהיו תחת פיקוח שבי"ס.

רחל ויינשטיין: אני לא יודעת להגיד נתונים כמה אנשים נמצאים אצלנו במתחם שהם נמצאים,

אורן גזל אייל: אני לא זוכר הרבה ההחלטות שקראתי, שיש כזה דבר.

רחל ויינשטיין: היתה לנו גם הידברות עם הממונה הקודם של עבודות שירות לגבי,

עפרה קלינגר: הידברות ועבודות שירות ומבחן זה משהו אחר. אין דבר כזה.

אסתי שדה: מסיימים בשעה 4 את עבודות השירות ומגיעים לקבוצות שפועלות אצלנו אחר הצהריים.

אורן גזל אייל: העובדה היא שזה כנראה לא קורה בהיקפים מאוד גדולים. אני לא יודע, תקנו אותי אם אני טועה, אבל זה לא קורה בהיקפים מאוד

גדולים והשאלה היא, שכיוון שחלק גדול מהמלצות על עבודות שירות גם עוברות דרככם, כי יש תסקיר, נכון, אבל לא תמיד,

השופטת דורנר: בדרך כלל לא נותנים עבודות שירות לפני שיש תסקיר. רוצים לדעת מה קורה עם האיש.

אורן גזל אייל: בהרבה מקרים מסתפקים במה שהם חייבים, את החוות דעת.

השופטת דורנר: לא, זה חוות דעת אחר כך, אבל יש באופן עקרוני מה לעשות איתו, לשלוח אותו לבית סוהר, לתת לו שלי"צ. אז יש תסקיר של שירות המבחן.

רביד דקל: אם היום בית המשפט אומר, אני אפנה לתסקיר במקרים שבהם אני מתלבט,

השופטת דורנר: אם בכלל אני רוצה.

רביד דקל: אני פונה לממונה על עבודות שירות במקרים שאני מתלבט בין מאסר ממש למאסר בפועל. אם אתה בא ואומר, מה שייצא מכאן, זה ששירות המבחן במקרים שמפנים אליו, הוא ימליץ,

אורן גזל אייל: גם את חושבת שמה שחסר בעבודות שירות בין היתר, זה ליווי טיפולי.

רביד דקל: אבל אז אתה צריך לדבר על משהו שהוא רחב

יותר. אנחנו הרי חשבנו, ויש גם הצעת חוק להרחיב את משך עבודות השירות. אז שמענו כאן את לאה, את הממונה על עבודות שירות שהסבירה שזה רעיון רע מאוד במודל הקיים, כי אנשים ממילא עובדים ואז אין להם כוח לקום בבוקר והם פורסים את זה ואין ליווי סוציאלי והם לא עומדים בזה, ועכשיו אם ניתן להם תשעה חודשים, ייקח להם שלוש שנים. אז נניח נכון, אז כשאתה בא ואומר, אני אשאיר את עבודות השירות כמו שהן, אני אטיל על שירות המבחן שהיום, כשבדרך כלל כשהוא ממליץ המלצה טיפולית, הוא בדרך כלל ממליץ המלצה טיפולית בקהילה, לא בעבודות שירות.

השופט דורנר: לפי החוק, המחוקק חשב שאפשר לצרף לעבודות

שירות, מבחן. כתב את זה. אבל כל כך לא משתמשים בזה עד כדי כך שלפעמים זה בלתי אפשרי, כי בחיים שלה היא לא נתקלה בדבר כזה.

רביד זקל: אם בית המשפט יבוא ויגיד, אני מבקש ששירות

המבחן בבקשה יכתוב חוות דעת על התכנית הטיפולית שצריכה ללוות את עבודות השירות, אין בזה הרחבה.

חגית לרנאו: אנחנו רוצים שבית המשפט, כשהוא חושב דווקא

לקחת את אותה קבוצה שהוא שולח למאסר, לחשוב על התערבות שהבסיס שלה התערבות שמשאירה אותו בקהילה והיא יותר קהילתית ולהוסיף לזה רכיבים עונשיים, קנס, מעצר ואיזוק אלקטרוני כדי שזה ייראה יותר עונש. ככה מה שאתם אומרים, שזה משהו שהוא חשוב. אני חושבת שאחד הדברים שאפשר להסיק מכך, שעבודות שירות, צריך למשל ליווי סוציאלי של עובדי שירות, וצריך גם להתארגן בכאוס של החיים שלהם. אין לי ספק. אני גם לא בטוחה שהחוק לא מאפשר את זה היום, אבל אפשר לשפר את המנגנון של עבודות שירות, אין ספק שכולנו נסכים על זה, אבל לבוא ולהגיד, את אלה שנשלחים לעבודות שירות, אלה שכבר ממש הולכים לדרך של ענישה, אנחנו כמנגנון נגיד, תוסיפו להם טיפול, זה בסדר, זה חשוב. אנחנו לא משאירים לבית המשפט שום דבר בהתלבטות, כי אפילו לא המלצנו יחד עם זה להאריך את עבודות השירות לשנה או לתשעה חודשים. משאירים את עבודות השירות כמו שהם.

אורן גזל אייל: בכל אחד מסוגי הענישה הזאת יש מרכיב עונשי,

גמולי, אבל זה לא הסיפור העיקרי. בסופו של דבר בשני המקרים אנחנו רוצים שהאנשים יצאו מזה יותר טובים ואנחנו רוצים שהם יקבלו עונש שהולם את חומרת המעשה שהם ביצעו. אם אתם כשירות המבחן יודעים יותר טוב לתת מענה טיפולי וליווי סוציאלי לאותם נדונים שעושים שש מאות שעות, השאלה למה אתם לא תוכלו לעשות אותו דבר אם מישהו מקבל עבודות שירות.

רחל שרביט: אבל למה הם חייבים לעשות? אפשר להשאיר את

זה בשל"צ ושיעתיקו את הידע. אנחנו חילקנו עם האיזוק האלקטרוני אנחנו

התחלנו. אולי אפשר לעשות שכל אדם שיוצא לעבודת שירות, כמו שכל עובד משתלם במקום עבודה, הוא לא רק עובד ישירות, אחוז מסוים מהזמן שהוא עושה עבודות שירות, יוקצה לאותו מה שאנחנו קוראים טיפול. זה יהיה חלק בילד אין בתוך מספר השעות, בלי להוסיף. אנחנו לא רוצים להוסיף, אלא אחוז מסוים. נגיד שזה 20% מהזמן, 10%.

השופט דורנר: הסיבה היא פשוטה. עם בירוקרטיות יש הרגלים וזה מאוד קשה לשנות, אז אני בוועדה, אני גם רוצה להיות פרקטית. גם צריך סדר. מבחינה לוגית, לא תשכנעו אותי שהחלוקה הזאת היא לוגית. היא פשוט לא לוגית, אבל זה ככה זה צמח.

רחל גוטליב: ההמלצה שלכם היא שונה, היא הטלת שלי"צ גם בעבירות חמורות יותר. זו ההמלצה שלכם. עבודות שירות זה המצאה ישראלית. אני ביקשתי מרביד לבדוק. זו המצאה ישראלית נטו. לא כתוב בעשרת הדיברות שחייבים לשמר את זה. ההתרשמות שלי המתמדת היתה שהנושא של עבודות שירות זה לא טוב, זה לא עובד, זה עושה חוכא ואיטלולא מגזר הדין במידה רבה, וגם אני לא רואה את התרומה של זה לאיש עצמו. עשינו גם סיבוב לראות מה הם אומרים.

השופט דורנר: התרומה שלו, שהוא לא הולך לבית סוהר.

רחל גוטליב: כשהוא הולך לבית סוהר, הוא נענש, ולכן יש אימה מחמת בית סוהר. זה לא טוב, אבל יש ענישה בעצם המאסר. נשללת חירותו. כשמוטל עליו עבודות שירות, אז הוא עושה, לא עושה, שמענו, ואין בצד זה שום תועלת. לעומת זאת שלי"צ, לפחות כפי שהתמונה מצטיירת כרגע ובכלל גם משכבר הימים, זה המקצועיות של קציני המבחן. אני לא חושבת שזה מהפכה גדולה אם אנחנו נאמר לקבל את ההמלצה להרחבת העונש שלי"צ גם לעבירות חמורות יותר. השאלה של אורן היא נכונה, איך נביא את בתי המשפט ללכת דווקא לסוג הענישה שנראה בעינינו הנכון יותר, הטוב יותר, כמו למשל עבודות שלי"צ בצירוף מבחן, כשבמקרים החמורים צריך את שני אלה עם התוכניות היפות שלהן. איך נביא את בתי המשפט לפסוק את זה ולא להגיד עבודות שירות? על ידי שנבטל את עבודות

השירות. אחת מההמלצות שלהם שעוד לא דיברנו עליהם, אולי עוד מעט נבהיר, כתוב כאן חיזוק ועיבוי מנגנון הפיקוח. הדרך שהם פועלים היא נראית לי הדרך הנכונה, לא הפסקה מנהלית. הם אומרים בתי המשפט רוצים, אפשר לחשוב על הפסקה מנהלית.

עפרה קלינגר: אי אפשר הפסקה מנהלית.

רחל גוטליב: מה ששמענו כאן, שהדרך שלכם שעבדה עד עכשיו, זה חזרה לבתי המשפט. זה נכון, זה מכביד במובן מסוים.

אורן גזל אייל: אם אתם הסתכלתם על החומר האנגלי, אז מה שהם מדברים, הם מקדשים את המטרה, שבתי המשפט לא כל כך מהר יחזירו את המפרים לכלא.

רחל גוטליב: לא, ענישה קהילתית יותר חמורה. הם כתבו, ענישה קהילתית חמורה יותר.

השופטת דורנר: רבותיי, כמובן נשקול את כל הדעות אבל צריך לזכור, בסולם האמצעים עבודות שירות ומאסר נותן לשופט כלי. הוא אומר, האיש צריך ללכת לבית סוהר, זהו, אין ברירה, כי יש גם ציבור ויש הוקעה ויש סטיגמה ואני לא יכול לפטור אותו ממאסר, אבל אני לא רוצה שהוא יישב, אז נותנים לי את החצי שנה הזאת. אני מטילה עליו מאסר כך וכך חודשים שיירצה אותם בעבודות שירות, כלומר זה כלי אחר לבית המשפט. זה פשוט כלי נוסף. עכשיו, כיוון שאנחנו בסופו של דבר מחפשים כלים שאינם ממש מאסר בפועל, כי כבר דיברנו על כל הבעיות, אז ביטול כלי כזה, גם אם הוא המצאה שלנו, יכול להרבות במאסר.

רחל גוטליב: לא, זה יותר מורכב. אני קראתי בחומר שאורן שלח, באנגליה. הם אמרו, אין עונשי מאסר.

השופטת דורנר: כן, כן, באנגליה בכל החלופות זה לא פעל. השופטים לא השתמשו בזה.

אורן גזל אייל: לא נכון, משתמשים בזה. הבעיה היא שמתמשים בזה כהרחבת רשת ודווקא המסקנה הזאת מובילה לפעמים לאופציה שאולי צריכים לצמצם את החלופה. אולי ביטול עבודות שירות לא יגרום דווקא להגדלת השימוש

במאסרים אלא להגדלת השימוש בשל"צים, בגלל שהרבה פעמים שופטים שולחים שופטים, בתובעים, בהסדרים, מובילים להסדר של עבודות שירות כי הם רוצים את העונש החמור הזה שאיננו מאסר.

השופט דורנר: על כל פנים, זה דעות מעניינות.

חגית לרנאו: אני לא אהבתי את ההצעה שלכם. אני מסכימה עם זה שהיא לוקחת איזה כלי ביניים, ונדמה לי שבתחושה היום גם של בתי המשפט וגם של הציבור, להסתפק רק בעונש של צו מבחן זה נראה כאילו כמו מן..

השופט דורנר: כאילו הוא לא קיבל כלום.

חגית לרנאו: גם הוא ביצע עבירה, גם נתנו לו סוכרייה. השאלה הגדולה שאני חושבת שכן שווה לחשוב עליה, זה לחשוב, בטח אם זה המצאה ישראלית אז מותר לנו לעשות איתה מה שאנחנו רוצים, לחשוב על להשאיר את התפיסה של עבודות שירות, אבל לשנות אותה תפיסתית. מצד אחד להרחיב את הזמן ומצד שני לעשות את זה מסגרת שהיא מבטאת גם את העבודה, גם את הטיפול וגם תאפשר לבן אדם איכשהו להתקיים.

רחל ויינשטיין: סליחה, שלי"צ כשלעצמו הוא לא עונש שיפוטי. הוא מוטל על אדם מעבר לשעות עבודתו, תוך השתלבות בעצם בכל מערך חייו כדי לא לפגוע בעצם בשאר המרכיבים.

רחל גוטליב: עצם העבודה אחר הצהריים כשלעצמה, אין לה שיקום. אנחנו אומרים, אנחנו לא פוגעים בך, והשיפור הוא בעצם בפיקוח של קצין המבחן.

אסתי שדה: לא, בהתנדבות. זה לא עבודה, זה שירות.

חיים ויסמונסקי: אני מציע לחגית, אני בתור חגית אני חושש מביטול מדרגה. אני מצטרף בעצם לדברים שאמרה גם כבוד השופטת, שיכול להיות שאנחנו נהיה במצב שתהיה מדרגה אחת פחות, אז אולי מחצית, אפילו 70% ילכו לשל"צ אבל 30% ילכו למאסר. זאת נקודה אחת, זו לפחות דעתי. הערה שנייה, אני מזכיר את מה שאמר כאן מנכ"ל רש"א וזה חזר בעוד ישיבה לאחר מכן, שבמאסר מתחת לשניים עשר חודשים, אין לשב"ס אפשרות ליצור כל תכנית שיקומית שהיא,

ולכן יש עכשיו הצעה רצינית של הסנגוריה, שנדונה גם אצל רו ניזרי, אצל המשנה ליועץ המשפטי לממשלה בדבר הארכת עבודות שירות. לכן אולי הוועדה כאן יכולה גם לשקול את העניין הזה עם הכלים שלה, זאת אומרת מדרג אחד יהיה מדרג של שלי"צ ואולי להרחיב אותו. מדרג שני יהיה עבודות שירות וגם להרחיב אותם. לא חייבים שאחד יבוא על חשבון השני, אחרת מה שאתה עושה, אתה יוצר מצב של שלי"צ מורחב. בין ששה חודשים לשניים עשר חודשים אתה לא מציע פתרון. הרי לא יעלה על הדעת שאנחנו נמצא מכאן עם מסקנה. אני מניח שלא יעלה על הדעת שהשלי"צ יהפוך לחלף של מאסרים עד שניים עשר חודשים, כלומר זה אפילו עובדי השירות ששבי"ס לא מכיר, הם ילכו עכשיו ישירות לשלי"צ. אתה כבר לוקח אסירים של שמונה ועשרה חודשים. לכן אני מציע לשקול. זה לא דווקא הצעה חלופית, זו הצעה מקבילה, לחזור ולדון כאן בוועדה ולהכריע בשאלה אם אנחנו רוצים לשקול הארכה של עבודות שירות.

אורן גזל אייל: אבל אנחנו יודעים שעבודות שירות הן בעייתיות מכיוון שבהיעדר ליווי... וכל המאפיינים בעצם שמבחינים בינם לבין השלי"צ, שזה נעשה בזמן העבודה, שזה לא מאפשר לבן אדם לעבוד, כשאין לזה ליווי טיפולי. אם תהפכו את עבודות השירות למשהו שנעשה אחרי שעות העבודה, יכול להיות שזה יהיה נפלא אבל אז זה כבר לא יהיה עבודות שירות.

חיים ויסמונסקי: עבודות שירות מבחינה אופרטיבית זה כלי עם איום אמיתי לחזרה למאסר. בשלי"צ יש לפי חוק, יש הפקעת שלי"צ. בוא נגיד אני שלוש עשרה שנה בפרקליטות, אני הופעתי פעם אחת בהפקעת שלי"צ.

עפרה קלינגר: הפסקה שיפוטית זה דבר מסובך, הפסקה מנהלית זה דבר יותר פשוט, אבל זה לא העניין. הארכת תקופת עבודות שירות היא דבר שאנחנו מתנגדים לו, לא בגלל שאכפת לנו שישבו קצת יותר זמן בעבודות שירות, אלא בגלל שתפיסתנו זה לא יעבור. מה שאתה אמרת, אז בואו נעשה את עבודות השירות יותר - - - ובואו גם נטפל בהן על הדרך ואז האוכלוסיה של משהו עד שניים עשר חודשים, אני לא רואה את בתי המשפט שולחים אותם, אבל מה שאתם

אומרים. אבל אם כבר מרככים אותם ומעגנים אותם, אז לא תהיה בעיה בעבודות שירות.

אורן גזל אייל: אנחנו כרגע לא מייצרים פתרון לאוכלוסיה שבין

ששה לשניים עשר חודשים. זו אוכלוסיה שנאמר כאן באופן מפורש שהיא סובלת מחוסר יכולת של שב"ס להציע לה איזשהו מודל שיקומי ולכן זו אוכלוסיה של מאסרים קצרים שהופכת להיות אוכלוסיה עם פוטנציאל רצידיביסטי גבוה במיוחד.

חיים ויסמונסקי: אני רק טוען בהקשר הזה, שהאוכלוסיה הזאת

היא לא אוכלוסיה נתונה. בית המשפט מחליט על מי לגזור עונש מאסר כזה ולא אחר בהתאם לכלים שיש בידיו, ולכן יותר סביר שהוא יגזור עד ששה חודשים ואולי אפילו בדיוק ששה חודשים, כי הוא יודע שיש את החלופה של עבודות שירות והוא יקרא לזה ששה חודשים בריצוי בעבודות שירות, ואם לא היה את העבודות שירות, אז הוא היה גוזר אולי פחות, אולי יותר, ואם יהיה לו תשעה חודשים, אז חלק מאלה שהיום מקבלים ששה, יקבלו תשעה. ההנחה שלך היא שיש לנו איזושהי אוכלוסיה שהיא בין ששה לשניים עשר. אני חושב שאם לא היו עבודות שירות, חלק גדול מאלה שנגזר עליהם עבודות שירות, יגזר עליהם של"צ ויתכן שאנחנו צריכים לחזק את השל"צ ואת אמצעי הפיקוח ויתכן שצריכים לבנות מערך שהוא דומה להפסקה מנהלית.

אסתי שדה: אני אתן לך דוגמא, ישנם אנשים שבית משפט

לפחות לפני שהחוק תוקן, היה שולח לחוות דעת לפני שהוא היה גוזר את הדין. היה שולח לחוות דעת ממונה. אני רוצה להזכיר לכם שבמתכונת הקודמת הממונה לא יכול היה להגיד, לא מתאים לי, אבל היו מקרים ששופטים שהיו שולחים חוות דעת ממונה והממונה היה אומר, אפשר. במקרים האלה תמיד התוצאה היתה שהולכים לעבודות שירות. כשהממונה היה אומר אי אפשר, התקופה היתה גדלה. אני חושבת שהשופט יודע בחושיו מה הוא הולך לעשות. הוא יודע מתי הוא רוצה שהבן אדם יישאר בחוץ במסגרת הזאת. השל"צ נתפס כדרגה אחת מתחת, זאת אומרת לא משנה מה תגידו, בית המשפט ירצה לשלוח לעבודות שירות כמאסר.

השופטת דורנר : אם אפשר היה לתת עבודות שירות ליותר מחצי

שנה, קרוב לוודאי שרוב האנשים שהיום מקבלים עבודות שירות חצי שנה, היו מקבלים מאסר בעבודות שירות לתשעה חודשים, כי החצי שנה, אומר בית המשפט, אני לא רוצה שהבחור הזה ייכנס כרגע לכלא. בחוק כתוב, אני לא יכול לתת לו חצי שנה. זה מה שאני נותן לו. בשביל לתת לו עוד חודשיים, אני לא אשלח אותו לכלא. אבל אם אני יכול, זה מה שמגיע לו.

רביד זקל : אני רוצה שנייה רגע להגיד משהו. אני חושבת שכל

הדיון הוא סוג של, אנחנו שבויים בקונבנציות שהחוק מכתוב לנו. אנחנו לא מנסים לחשוב על זה בצורה קצת אחרת. אני חושבת שחגית כיוונה לדבר הזה, שהמשמעות של הגמשת עבודות שירות, זה נניח היום עבודות שירות זה שמונה שעות לחמישה ימים במשך חצי שנה.

השופטת דורנר : אבל זה כתוב בחוק?

רביד זקל : זה כתוב בחוק. המשמעות היא שיכול להיות מצב

שבו בית המשפט יתרשם שהבן אדם, נכון לאפשר לו סוג של עבודות שירות שהן קצת כמו שירות לתועלת הציבור, זאת אומרת שהוא יעשה במשך ארבע שעות ביום ואז יהיו לו ארבע שעות פנויות. את ארבע שעות של הבוקר הוא יוכל לעבוד באיזשהו סוג של עבודה. המשמעות של זה יכולה להיות או שהתקופה תתארך או שהתקופה תישאר אותו דבר. לאפשר גמישות במשך התקופה וגם במספר השעות. ככל שמספר השעות יקטן ומספר הימים בשבוע שהוא יבצע אותן גם יקטן, אז זה הולך ונהיה דומה לשירות לתועלת הציבור, שהיום זה ארבע שעות פעם בשבוע. יכול להיות שבית המשפט יגיע למסקנה שזה צריך להיות יותר ויותר דומה לעונש מאסר. המשמעות של זה תהיה שזה ילך יותר לכיוון של שמונה שעות ביום במשך חמישה ימים, אבל לאפשר את הטווח של האמצע שיתאים את זה למצבים שבהם אפשר שהבן אדם הספציפי הזה גם ישמור על מקום העבודה שלו, ישתלב במקביל במקום עבודה. זה לא נמצא היום בחוק. זה חסר. אם אנחנו פותחים את זה ומסתכלים על זה כסוג של רצף אחד בין המקסימום, שכמו שאמרתי זה שמונה שעות, חמישה ימים והמינימום, שזה ארבע שעות פעם בשבוע, אז קודם כל המשמעות של זה, זה

שבאמת זה מאבד קצת את השוני שלו, כאילו עבודות שירות נהיות יותר ויותר דומות לשירות לתועלת הציבור ובאמת כמו שנאמר פה קודם, אין סיבה באמת להבחין בזה, והמעקב והפיקוח והליווי הטיפולי הוא צריך להיות של גורם אחד. זה באמת משהו שהוא כאילו מסתכל על זה אחרת לגמרי מאשר החוק היום מאפשר. זה ידרוש גם תיקון חקיקה מאוד עמוק. זה תיקון חקיקה עמוק וזה גם שינוי קונספטואלי אצל בתי המשפט, הדבר הזה. אני לא בטוחה שזה לא יעבוד. אני בהחלט חושבת שזה סוג של סרגל כזה שבית משפט צריך להסתכל על הנאשם בפניו ולהגיד לו איפה יהיה הסרגל.

רחל גוטליב: זה בעצם הטיעון למה שהסבירה כאן רביד.

השופטת דורנר: זה בסדר, הבעיה היא ברמה הפרקטית.

רחל גוטליב: למה הבעיה ברמה הפרקטית?

אורן גזל אייל: כי אם שירות המבחן מתנגד ושירות בתי הסוהר

מתנגד,

השופטת דורנר: אני אסביר לך. תראי, אני ניהלתי ועדות. ישבנו

בוועדה שצריכה לעזור לניצולי שואה. התחושה היתה, איך אומרים, לתת להם חלב ציפורים, אבל אמרתי, חלב ציפורים יפה מאוד, הם לא יקבלו כלום, אז בואו נעשה משהו שיוכל להתקבל ברוב הדברים. זה הרעיון. כל דבר שאנחנו נמליץ, אני בוחנת בעיניים איך נעביר את זה, איפה ניתקל בקושי. שם ישבו לי נציגים של הגופים האלה. הם ברכו על כך, הכל בסדר. לכן אנחנו, למרות שזה הגיוני, נחשוב על זה.

אפרת שוהם: אני רוצה רגע עוד שאלה בהקשר הזה של הצורך

בעצם לעשות איזשהו מדרג בכל זאת אם מבטלים עבודות שירות או אם עבודות שירות הופכות להיות סוגים של עבודות שירות, ועוד פעם לחזור לסיפור הזה של הנושא של החמרת הפיקוח. רציתי פשוט להתייחס לעניין הזה של הפיקוח אלקטרוני בתוך התוכניות של שירות המבחן, שאני מבינה שהיום לא קיימות, כי אני יודעת שבקרב אסירים משוחררים זה במסגרת רש"א, והעצורים, שזה רוב האוכלוסייה, שזה פשוט קונספטואלית, אבל האמת היא שכבר אמרו את זה. בתוכניות של שירות המבחן, ואני יודעת שבארה"ב למשל, בעברייני אלימות

במשפחה, הנושא של הפיקוח האלקטרוני קצת יותר מתקדם, באמצעות ג'י.פי.אס. הוא מרכיב מאוד מרכזי במקביל לנושא הטיפול.

רחל ויינשטיין: אוקיי, אז כתפיסה, אנחנו לא חושבים שהשילוב

של פיקוח אלקטרוני בשלב של פיקוח וטיפול, הוא הכרחי, ולהיפך, אנחנו חושבים שיש מספיק כלים, וכלים טובים ומשמעותיים לעשות את הפיקוח ואת המעקב, כולל השיקול שאת עושה איזשהו מהלך של התערבות שהיא התערבות משמעותית, שלא צריכים את המהלך הזה של פיקוח אלקטרוני.

אפרת שוהם: על האוכלוסיה שיש לך היום.

רחל ויינשטיין: לא, אני לא מדברת על האוכלוסיה שיש לי היום,

כי אני רואה אוכלוסיה הרבה יותר רחבה. במסגרת הגשת התזכירים אנחנו רואים גם את האנשים עם רמת הסיכון היותר גבוהה, ואנחנו אומרים, יש לזה מענה, ואנחנו מציעים פה במסמך מענה יותר רחב. אני חושבת שכאן קצת אולי פספסנו אם לא הצלחנו להבהיר את זה, ואני רוצה להבהיר את זה, כי אנחנו כל הזמן נצמדים לעניין של או מבחן או שלי"צ או תכנית אחרת ואנחנו מדברים על איזשהו סל שמשלב בעצם בין מבחן לשלי"צ, שהמבחן יכול לכלול מגוון של תוכניות באינטנסיביות שונה, כי אם צריך לראות מישהו פעמיים או שלוש בשבוע, שמדובר נגיד באלימות במשפחה ורמת הסיכון היא גבוהה ואנחנו רוצים לראות אותו ולראות את בת הזוג שלו ועל ידי זה גם לעשות את המעקב, ובנוסף אותו איש יעשה שלי"צ, כי זה חלק מהענישה שלו, אני חושבת שזה איזשהו מענה. גם אם יש לו מאסר על תנאי, ואם זה עבירה אחרת, אם נגיד זו עבירת אלימות כללית או הליך של צדק מאחה, אני חושבת שאם אנחנו עושים שילוב של מגוון של תוכניות, זה יכול לתת מענה גם לעניין של המעקב, של הפיקוח, של הידיעה הברורה של קצין המבחן מה קורה עם האיש הזה, מה רמת הסיכון שלו, ואנחנו רואים היום איך אנחנו מתמודדים עם נושא אלימות במשפחה, שזה נושא בוער וקשה ואנחנו רואים שמתעוררת בעיה.

אורן גזל אייל: רחל, אני מנסה להבין. אתם רוצים את המעגלים

הרבים שיש לכם, להרחיב אותם ולהשתמש בהם גם בעבירות חמורות יותר.

רחל ויינשטיין:

כן.

אורן גזל אייל:

ושכנעתם אותי כבר כשקראתי את המסמך שלכם

מייד, אולי אפילו קודם. עכשיו כשרביד באה ואומרת, בואו תסתכלו על זה כעל ספקטרום של חומרה ובואו נעביר את אותה קבוצת אנשים שהיום מקבלת עבודות שירות גם לטיפולכם, ותחליטו שנותנים להם את השל"צ אחרי הצהריים ושזה יהיה מלווה בכל הכלים שאתם מציעים, אז אומרת לי תעצור כאן, לא. עם כל זה שתגידי לי, בוא תשכנע את בית המשפט לתת להם יותר של"צ, אני אומר לך למה, בואי נגיד להם שאתם עבודות שירות, ואתם בהמלצה שלכם כותבים גם את החוות דעת ממונה לכאורה, ואתם ממליצים שהם יעשו שש מאות שעות במקום חצי שנה, ואתם בסדר, נכון, הפסקה מנהלית והעובדה שזה לא חלף מאסר. אם זה קריטי, אפשר גם לתקן את זה.

עפרה קלינגר:

זה סוג אחר של עונש.

אורן גזל אייל:

שנייה, אני יודע שזה סוג אחר של עונש.

עפרה קלינגר:

אבל בכוונה זה סוג אחר של עונש. זה לא טעות.

אורן גזל אייל:

את אומרת שיותר מדי נותנים היום לאותם אנשים

שאתם יכולתם לטפל בהם באמצעות מבחן בשל"צ, היום נותנים להם מאסרים ועבודות שירות בחלק מהמקרים, לא בכל המקרים. אני שואל מה יקרה אם יעבירו אותם אליכם?

רחל ויינשטיין:

זה יעשה סחף על העניין של השל"צ.

השופטת דורנר:

טוב, בסדר. אוקיי, מה אנחנו עושים?

אורן גזל אייל:

האמת היא שהתמקדנו מאוד בשל"צ כחלופה

לעבודות שירות וקצת על גריסה של יתר התוכניות שלכם.

השופטת דורנר:

יש עוד תוכניות פה. אם את רוצה עוד להוסיף על

מה שכתבת.

רחל ויינשטיין:

כן, אולי עוד דבר אחד אחד שהוא מאוד חשוב, זה

העניין של פלח מאוד משמעותי ממבצעי מבחן אצלנו, מאלה שמוטל עליהם צו מבחן. בעצם המבחן נעשה בקהילה בכל מיני מסגרות כמו מסגרות גמילה, מסגרות

של טיפול באלימות במשפחה, שבאמת רלוונטי שאנשים יבצעו את זה בקהילה ולא אצלנו, מכל מיני סיבות. למשל כל הנושא של גמילה מסמים וגמילה מאלכוהול, התפתחו בקהילה הרבה מאוד גורמים שהמומחיות שלהם היא לטפל בפלח האוכלוסיה הזו. במסגרות האלה קצין המבחן הופך לקייס מנג'ר ובעצם הוא עוקב אחרי הטיפול והוא מדווח לבית המשפט כאשר יש בעיה ואותו אדם לא משתף פעולה בטיפול. אני חושבת שאת הנושא הזה, הגברת הפיקוח פה היא מהותית ביותר. אם ההמלצה תהיה שיוטלו האנשים מהסוג הזה, יועברו למסגרות האלה גם בעבירות יותר חמורות, הנושא של הפיקוח יצטרך להיות מאוד דומיננטי, וכאן צריכים לעשות איזושהי הרחבה של העבודה שלנו, אבל בהחלט שתתקיים גם כאן. אני חושבת שגם על זה צריך לתת את הדעת, של פיקוח של קציני המבחן, כי יש משמעות על הפיקוח הזה. דבר נוסף, אני חושבת שחשוב להגיד, זה שאם אנחנו הולכים עם התפיסה של הרחבה של המעורבות של שירות המבחן בעבירות חמורות, אחד הדברים שאנחנו צריכים לעשות, זה לפתח תוכניות שמותאמות לרמת הסיכון והמסוכנות שהאנשים האלה מהווים. מה שזה אומר לדוגמא, היום זה עברייני מין. כשאנחנו מפתחים את התוכניות לעברייני מין, ברור שאנחנו מדברים על אנשים עם רמת סיכון נמוכה, בינונית, גבוהה עם עבירות קלות, בינוניות וקשות יותר. לאוכלוסיות השונות אנחנו מתאימים סוגי התערבות שונים. לדוגמא, לעברייני מין ברמת סיכון נמוכה, ההתאמה היא קבוצות טיפוליות ברמת אינטנסיביות כזו או אחרת. ברמת סיכון בינונית כבר אנחנו מדברים על מרכזי יום, ואז אנחנו מדברים על פיתוח באמת של מערך שנותן איזושהו מענה לרמת הסיכון ולסוג העבירה, וכאן אני חושבת שהשמיים הם הגבול, כי באמת יש מרחב מאוד גדול לפתח את התוכניות האלה בכל התחומים. אם אני מדברת על אלימות במשפחה, על עבריינות מין, על עבריינות רכוש.

אורן גזל אייל: ואיך תגרמי לבתי המשפט, נניח שיהיו לכם את כל

הכלים, איך תגרמי לבתי המשפט? מה אנחנו צריכים? לכתוב בחוק שכדאי לכם יותר?

רחל ויינשטיין: אחד הדברים שלמדנו בשטח, זה ככל שיש מענים

ואנחנו מפתחים אותם ובאים ומציעים אותם לבתי המשפט, בתי המשפט משתמשים בהם ומבקשים אותם. אני יכולה לתת דוגמא לנושא של נהיגה תחת השפעת אלכוהול, שזה נושא שהשדה בו היה די בור עד שהתחלנו לפתח את הנושא הזה, וככל שאנחנו מפתחים ומגיעים לבתי המשפט עם המענה הזה, בתי המשפט מבקשים ומפנים.

אורן גזל אייל: שלתחושתך זה חלף מאסר? זאת אומרת שאם לא

היה לכם את המענה, זה היה מאסר או שזה חלף צו מבחן אחר או קנס או מאסר על תנאי?

רחל ויינשטיין: אם אני מדברת לדוגמא על בית נועם ועל מרכז

היום לטיפול בעברייני מין, שמדובר בטיפול אינטנסיבי לעבריינים ברמת המסוכנות הזאת, בהחלט אפשר לראות עברייני מין ברמת מסוכנות בינונית ומעלה. אנחנו עוד נלחמים איכשהו לשמור את הרף ולא להרחיב את זה לרמת המסוכנות היותר גבוהה, כי בתי המשפט היו מפנים עוד אנשים וגם בנושא של אלימות במשפחה. בהחלט. זאת אומרת, אם היו יותר מענים, בתי המשפט היו משתמשים בהם הרבה יותר.

רחל גוטליב: לא, אבל חלף מאסר?

רחל ויינשטיין: בוודאי שחלף מאסר.

רחל גוטליב: בעבירות מין חמורות לא היו שולחים למאסר,

ישלחו לתוכניות?

רחל ויינשטיין: במרכז יום יש עברייני מין, יש החלטות של בית

משפט העליון. אנשים כבר נידונו למאסר.

השופטת דורנר: אז כמה שאני מבינה, האיש מקבל מאסר פלוס

מבחן עם הטיפולים האלה.

רחל ויינשטיין: לא, במקום מאסר קיבל שלוש שנים מבחן.

אורן גזל אייל: כי את מבינה מה הדאגה. הדאגה היא שככל שיהיו

לכם יותר כלים, ישתמשו בהם. אני בטוח שזה נכון, אבל הדאגה היא שהם ישתמשו

בהם גם כתוספת, ואת מספר המאסרים לא נצמצם ואז תהיה התנגדות מכל הכיוונים, כי יגידו, מה עשינו פה. הרחבנו את הרשת לאנשים שיכולנו להסתפק במבחן בעיניים.

חגית לרנאו: אין לכם הרי התנגדות שיוסיפו קנס משמעותי, שהקנס מייצג את הרכיב האנושי.

רחל ויינשטיין: נכון.

חגית לרנאו: אז למה יש לכם התנגדות שיוסיפו למשל, שזה נדמה לי אפרת התחילה לדבר על זה, מאסר לילה, שהוא יהיה בכל הטיפולים שלכם, בכל המסגרות שיש לכם, אבל בנוסף בית המשפט מורה לו שבמשך השנה הזאת, לא כרכיב פיקוחי אלא כרכיב עונשי, הוא משמונה בערב עד שמונה בבוקר חייב להיות במאסר. אין לכם התנגדות.

רחל ויינשטיין: זה לא..

חגית לרנאו: נדמה לי שמה שאפרת אמרה, אז אם בתוך המאסר לילה הזה, שזה לא מחיר פיקוחי אלא עונשי, משלבים גם איזוק אלקטרוני כדי לוודא שהוא נמצא בלילה, באותו מאסר לילה.

רחל גוטליב: זה מאסר בית בלילה?

חגית לרנאו: כן, מאסר בית בלילה, ברור. אפשר גם לחשוב על ללכת לבית כלא בסוף שבוע, לא יודעת.

אפרת שוהם: אנחנו היום עושים שלב ב' של שביעות רצון מפיקוח אלקטרוני ואנחנו שואלים בקרב מפקחים של רש"א, אנחנו שואלים אותם מה לדעתם צריך לשנות, ואני חייבת לומר שרובם מעדיפים שהנושא הפיקוחי הביטחוני ישאר בידי שב"ס, כי הם אומרים אנחנו אנשי טיפול. מהצד השני יש גם קצת תמיכה במה שעופרה אומרת, שיש איזושהי הרגשה שלא משתפים מספיק את הרכזים ואת היועצים ואת המפקחים, אלא מנחיתים עליהם. אז נכון כשיש שני משרדים, יש בעיה של תקשורת, אבל אני לא הייתי הופכת את זה למשהו מצחיק. אני חושבת ואני רוצה לאמץ את מה שרביד אמרה. העובדה שאנחנו יושבים פה היא איזושהי הזדמנות באמת די חד פעמית לנסות ולחשוב קצת אחרת, ולפעמים גם

שינוי של המשגה משנה את ההתייחסות ומשנה את ההתנהלות, והרכיב של פיקוח שחגית מדברת עליו עוזר גם לשופט לומר לציבור, זה לא רק טיפול אלא יש פה גם רכיב של ענישה, של מידתיות, של גמוליות וכו'. נכון שזה נראה קצת שעטנו, אבל זה שעטנו כי אנחנו רגילים לחשוב באמת בקונצפציות מסוימות.

רחל גוטליב: זה גם בעצם שני עונשים שונים. זה כמו שאם מטילים קנס, ברור שלא שירות המבחן יגבה אותו, אז כך מטילים מאסר, זה עונש נוסף על צו המבחן. נראה לי שזה לא בעייתי שזה יהיה באחריות של גורם אחר. זה נראה לי נכון.

מרדכי קרמניצר: אגב, לא כל השופטים הם כאלה שישתמשו באלטרנטיבות כדי להעביר את המקרים הקלים. בדיון שהיה בשולחן עגול על מדיניות ענישה, השופט סבן אמר שהוא שולח לתקופות מאסר די ארוכות עברייני מין שהבעיה האמיתית שלהם היא בתחום הטיפולי ושאלם היו מסגרות מתאימות לטיפול בהם, אז ברור שהוא לא היה שולח אותם למאסר, כי ברור לו שהמאסר הוא עונש לא צודק לאנשים האלה, שמה שהם צריכים זה סוג של מסגרת טיפולית.

אורן גזל אייל: אני מסתכל רגע גם על ההתייחסות של השופטים, גם על ההתייחסות שלהם לפי תיקון 113 גם על ההתייחסות הציבורית. אבל אז תבוא השאלה מי יהיה אחראי על הרכיב האנושי. אם אנחנו מפצלים את זה, גם שב"ס לא כל כך יאהב את זה. אני אישית הייתי שמח אם זה היה רק טיפול. אני לא חושב שצריך את האזיק הזה שיהיה בבית, אבל המצב הוא שהיום התפיסה הציבורית והתפיסה של המחוקק שהעונש חייב להעלות על חומרת העבירה. אני לא מתעלם מהעובדה שהחוק משאיר לך פתח קצת לשים את הגמול בצד ולהעדיף את השיקום במקרים המתאימים, אבל בהחלט זה לא יעבור, נגיד בטח לא בעבירות מין אפילו בחומרה בינונית. רואים את זה בפסקי הדין. אתם מחליטים על מבחן ובית המשפט אומר, נכון, זה מה שהעבריין צריך, זה לא מה שאנחנו צריכים כמי שאחראי על עקרון הגמול. אז במצב הזה אנחנו כן צריכים להוסיף. הרעיון של להכפיף את העבודות שירות, זרקנו, אתם לא רוצים, לא יעזור כלום. הרעיון של להוסיף רכיב עונשי למבחן, אתם אומרים כן, אבל לא אנחנו.

- עפרה קלינגר:** הרעיון של פיקוח אלקטרוני במהלך הלילה הוא לא,
- רחל גוטליב:** מאסר בפיקוח אלקטרוני, אבל רק בלילה.
- עפרה קלינגר:** זה מופרך, כי מאסר הוא מאסר.
- חיים ויסמונסקי:** מאסר בית.
- עפרה קלינגר:** בסדר. הרעיון של מאסר בית הוא בסדר גמור, וגם הרעיון של פיקוח אלקטרוני שהוא באחריותי, הוא בסדר.
- אורן גזל אייל:** נתתי לך סקירה של המצב באנגליה והמצב בישראל, שני המסמכים. ההבדל היחיד שהיה מבחינה טקטית, עזבי את החקיקה, ההבדל היחיד היה ששם יש גם את הרכיב הזה.
- השופטת דורנר:** תשמע, אני רוצה לגלות לך סוד, שהציבור במעצר בית רואה לוקסוס. לא רק הציבור, גם השופטים, ואני אומרת את זה כשופטת בבית המשפט העליון. הרעיון לתת מעצר עד תום ההליכים ושיישב בבית חצי שנה, שנתיים, שלוש, עד שהשופט יתפנה לגמור את התיק, זה דבר נורא, אלא שכמובן הם מפריס את זה. כמובן הם מפריס את זה. מי יכול לשבת בדירה של שני חדרים שלוש שנים בלי לצאת? זה דבר מטורף, זה עונש נורא. זה יותר גרוע ממאסר, שבכל זאת מוציאים אותם לגן. לא חושבים על זה.
- חיים ויסמונסקי:** דווקא בהמשך להערה שלך מקודם. זה מעניק עוד מדרגה. אם יש תיק רשלנות חמור ולא רוצים להסתפק רק בשל"צ, רוצים עוד משהו שיש לו אלמנט של מאסר, אז מאסר בית לילי,
- השופטת דורנר:** אני אומרת לך, השופטים פשוט לא היו מחזיקים אדם במעצר בית שלוש שנים. לא חושבים על זה. אז הם באים אליו באופן פרקטי באים לבית משפט אומרים תקל, אולי תרשה לו ללכת. זה סיפורים שלמים. זה נותן ולא נותן. התעסקתי בזה בלי סוף. אני חשתי שזה משהו נורא, שזה פשוט היה נראה לי נורא מאוד, אבל פה זה היה די אינדיבידואלי. לא כולם מרגישים ככה. הם פשוט לא מקיימים את זה, אתה מבין.

חיים ויסמונסקי: מה לא מקיימים? לא מקיימים את מעצר הבית

כחלופה למעצר, ואנחנו מדברים על הגבלות חלק משעות היממה, כתוספת למבחן, כעונש. זה קצת סיפור אחר.

השופט דורנר: טוב, נחשוב על זה.

אורן גזל אייל: הישיבות הבאות, 22 ביולי שזה כבר רשום לכם.

אחר כך 26 באוגוסט. הבאה אחריה בגלל תקופת החגים, נקדים אותה ל-9 בספטמבר.

השופט דורנר: אני חושבת שנציג המשטרה ששמו אותו ניצב, הוא

אף פעם לא היה פה. אני לא רואה פה. זה אני מצטערת. לא יבוא, לא יבוא.

אורן גזל אייל: לא יודע, נראה, ניתן לו הזדמנות.

השופט דורנר: תזמין אותו לתאריכים הבאים, שזה מה שאני

יכולה לעשות, לוועדה הגדולה הזאת. גבירותיי ורבותיי, להתראות.